

บทความที่ : 6
Article :

**แนวทางการขับเคลื่อนสำนึกความเป็นพลเมืองของประชาชน
ในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**

**Guidelines for Driving Citizenship Awareness of
Peoples in Kalasin Municipality, Kalasin Province**

[Received Date: September 24, 2019 / Accepted Date: May 4, 2020]

พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม* และ กัตัญญู แก้วหานาม*

Phimlikid Kaewhanam* and Kathanyoo Kaewhanam*

* คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ [Faculty of Liberal Arts, Kalasin University] ; Corresponding author e-mail : phimlikid.ka@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความเป็นพลเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้คืออาสาสมัครร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงาน ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 72 คนใช้การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีการตื่นตัว ตระหนักถึงสิทธิและบทบาทหน้าที่ทางการเมือง แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนา ท้องถิ่น ประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีรูปแบบพลเมือง 3 รูปแบบ คือ (1) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรม (2) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชน (3) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับอิสรภาพความก้าวหน้าทันสมัยในชุมชน สำหรับแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิด ความเข้มแข็ง โดยสร้างการบูรณาการแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกัน เพราะแต่ละรูปแบบมีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้แบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้กำหนดนโยบายระดับชาติ ควรคำนึงถึงวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น โดยเริ่มจากการให้ ความสำคัญเกี่ยวกับประชาชนและชุมชน โดยเน้นให้อิสรภาพความก้าวหน้าทันสมัยในชุมชนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มระดับความรู้ของประชาชนในการเข้าใจความเป็นพลเมืองของท้องถิ่นและระดับชาติ และ ผู้นำระดับท้องถิ่น ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระดับปัจเจกบุคคล ระดับสังคม ระดับเครือข่ายและระดับสากล เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการเป็นพลเมืองของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : พลเมือง; การมีส่วนร่วม; การบริหารท้องถิ่น

Abstract

This article aimed to study the current state of the citizen's consciousness in Thailand. The research methodology was qualitative research. All data collected from interviewing and participative observation. The population in this study was 72 volunteers comonitoring administrations using the snowball sampling. The results found that people are aware of good citizenship, awake and recognize their political rights and roles. The guidelines for developing civic identity was strong and drove the development of participatory processes in the local administration. It used to model the process in 3 forms of consciousness. 1)Traditionalist/ Minimalist 2) Community Oriented Citizenship 3) Modern/Liberal Progressive. All three models used in the development of strong citizenship that created each integration model. Because each pattern related and inseparable from each other in a definitive way. This study suggested policy makers to consider local culture, focus on the people and community emphasizing their freedom, local leaders take into consideration the public participation focusing on individual, social, networking and international level that will lead to an increase in the level of public knowledge in approaching local and national which promotes sustainable national citizenship.

Keywords: Citizenship; Participation; Local Administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 253 กำหนดให้ ในการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560) แสดงให้เห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะมีความสำคัญมาก ด้วยเหตุผลสำคัญว่าการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของของท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นท้องถิ่นที่มีความยั่งยืน

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างและเป็นต้นแบบที่ได้รับรางวัลมาย และได้รับรางวัลจากสถาบันพระปกเกล้า ด้านการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะรูปแบบการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโดยผ่านอาสาสมัครตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.) ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการบริหารงานภาครัฐโดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้พัฒนาให้มีอาสาสมัครในการเข้ามาตรวจสอบ เพราะโดยทั่วไปจะดำเนินการตามตัวบทกฎหมายแต่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นการดำเนินการที่นอกเหนือจากตัวบทกฎหมาย เป็นนโยบายของผู้บริหารที่เน้นการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล มีความเป็นท้องถิ่นสอดคล้องกับเจตนารมณ์การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งการแต่งตั้งอาสาสมัครดังกล่าวได้ดำเนินการมากกว่า 3 ปี โดยรูปแบบการพัฒนาอาสาสมัครตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.) นั้น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์จะมีการให้ประชาชน ชุมชน ประชาชนทั่วไปสามารถสมัครเข้ามาเป็นอาสาสมัครดังกล่าวจากนั้นเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ก็จะมีการจัดฝึกอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างให้กับอาสาสมัครตรวจสอบการบริหารงาน (กตัญญู แก้วหานามและพิมพ์ลิขิต แก้ว

หานาม ,2560) เพื่อให้อาสาสมัคร มีความรู้ที่จะเข้าไปติดตามตรวจสอบโครงการต่างๆได้ตั้งนั้นผู้วิจัยจึงได้หาความสอดคล้องด้านแนวปฏิบัติที่ดีที่เกี่ยวกับรูปแบบการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมุ่งประเด็นสำคัญไปที่การติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชน ความโปร่งใสตรวจสอบได้ ตลอดจนการป้องกันการทุจริต จึงเป็นที่มาของการขยายขอบเขตในการศึกษาเพื่อให้มีความเป็นสากล และองค์ความรู้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยใช้รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลซ้ำกันระหว่างรางวัลพระปกเกล้า ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นด้านการป้องกันการทุจริตซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังมีรูปแบบการติดตามตรวจสอบที่น่าสนใจมากมาย และนำมาสู่คำถามที่ว่าความเป็นพลเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษารังนี้ผู้เขียนจะเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ บนพื้นฐานคติแบบ ปราบกฎการณนิยม นักวิจัยจึงจำแนกต้องเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในปรากฏการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผลการศึกษาถูกสังเคราะห์ห่อองค์ความรู้และกำหนดแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติ

การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นพลเมืองว่าเกิดขึ้นจากการนิยามความหมาย รวมถึงการกำหนด ตัวพลเมืองโดยอาศัย ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ในนัยนี้ความเป็นพลเมืองไม่ได้เกี่ยวข้องกับเพียงสิทธิและหน้าที่ของ พลเมืองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการชี้ให้เห็นถึงพลวัตของความเป็นพลเมืองที่มีการ ปรับเปลี่ยนอยู่โดยตลอด ด้วยการอาศัย การก่อร่างสร้างสังคม (social construction) มาเป็นหลักเกณฑ์ พร้อม ๆ กันนั้น ความเป็นพลเมืองก็มีความ เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกันในทางสังคม เนื่องด้วยความแตกต่างของพลเมือง ในด้านอำนาจ และชนชั้นทางสังคม จนทำให้การกระจายทรัพยากรไม่ทั่วถึงและ เท่าเทียม ในขณะที่ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2551: 262-263) อธิบายว่าคำว่าพลเมือง เป็นคำที่เกิดมาคู่กับรัฐมีพลเมืองย่อมต้องมีรัฐเช่นเดียวกัน มีคนก็ย่อมมีชุมชน มี สิทธิเสรีภาพก็ต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขต การใช้สิทธิและเสรีภาพนั้น และ ความเป็นส่วนตัวหรือมีความเป็นปัจเจกก็ย่อมต้องมีส่วนรวมและมีรัฐที่ จะดูแลค้ำ ประกันสิทธิเสรีภาพของพลเมืองและส่วนรวม เพื่อให้การดำเนินกิจการของรัฐและ ความสงบสุขของส่วนรวมเกิดขึ้นได้และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง รัฐจึงต้องมีบุคลากร มีการเก็บภาษีนำเอางบประมาณ ไปดำเนินงานและพัฒนากิจการต่างๆ เพื่อให้ พลเมืองแต่ละคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายมากขึ้น รัฐจะทำหน้าที่เหล่านั้น ได้ดีเพียงใดหรือรัฐนั้นฉ้อฉลอำนาจ แสวงหาผลประโยชน์เพื่อบางคนหรือกลุ่ม กระทั่งกดขี่ทำร้ายพลเมือง ก็ขึ้นอยู่กับบทบาทของพลเมืองในรัฐนั้น กล่าวอีกแง่ หนึ่ง พลเมืองของรัฐนั้น คัดเลือกตัวแทน ผู้บริหาร และบุคลากรของรัฐ และ ควบคุมบทบาทและพฤติกรรมของคนเหล่านั้นได้เพียงใด

สามารถสรุปความหมายของสำนักพลเมือง ได้ว่าการที่ ประชาชนมีความ ตื่นตัว ตระหนักถึงสิทธิและบทบาทหน้าที่ทางการเมือง ภายใต้กรอบของกฎหมาย กำหนด ซึ่งเป็นการที่ปัจเจกชนที่มีความตื่นตัวทางการเมือง มีการรวมกลุ่มภายใต้ ความสัมพันธ์ทาง สังคมแบบแนวราบซึ่งเน้นความเท่าเทียมกัน ความเป็นอิสระใน

การคิดและการกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน การผสานผลประโยชน์ส่วนตน ส่วนครอบครัว ส่วนสังคมด้วยกันอย่างกลมกลืน

อย่างไรก็ตามความเป็นพลเมืองในความหมายใหม่ ได้ถูกนิยามไว้หลากหลายความหมาย แต่สามารถแบ่งออกได้ 2 นัยยะสำคัญ คือ ความเป็นพลเมืองที่ถูกกำหนดและอ้างอิงโดยชุมชนหรือสังคม (community) และถูก อ้างอิงกับรัฐสมัยใหม่ (nation-state) โดย Thomas Hamprey Marshall ได้ นิยามความเป็นพลเมืองไว้ ว่าเป็นสถานภาพของการเป็นสมาชิกของชุมชน ซึ่งผู้ที่ได้สิทธิของความเป็นพลเมืองจะมีความเท่าเทียมกัน ทั้งด้านสิทธิและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ (Marshall, 1950: 14) ในขณะที่ Bryan S. Turner ได้ นิยามความเป็นพลเมืองในแบบเดียวกับ Marshall ไว้ โดยกำหนดว่าความเป็นพลเมืองคือชุดของการปฏิบัติ (Set of practices) ทางด้านกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งได้กำหนดบุคคลที่มีสิทธิ ได้รับสถานภาพของการเป็นสมาชิกของชุมชน โดย Anthony R. Brunello (1996: 189) ได้ นิยามว่าความเป็นพลเมืองคือการ รับรองสถานภาพทางกฎหมายแก่ปัจเจกบุคคลในฐานะสมาชิกของรัฐ โดยเขาได้ขยายความว่ารัฐ (state) ในบริบทที่มีความสัมพันธ์กับพลเมืองคือรัฐที่มีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ระบบราชการซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ คอยทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตของการอธิบายแนวความคิดความเป็นพลเมืองด้วยการนำเอาตัวแบบความเป็นพลเมืองในยุคสมัยใหม่ ช่วงที่ภาวะของความเป็นรัฐชาติกำลังเข้มข้น ระหว่าง ศตวรรษที่ 18-20 มาเป็นตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองแบบเดิม แต่จะพบว่าหลังจาก ผ่านศตวรรษที่ 20 มาแล้ว ความเป็นพลเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงได้นำเอาตัวแบบของ Anthony Elliott มาเสนอความเป็นพลเมืองอีกชุดหนึ่งที่มีความแตกต่างไปจากเดิม โดยจะเน้นที่ความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม (cultural citizenship) ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลวัตของความเป็นพลเมือง อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง

ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อีกทั้งงานวิจัยนี้ได้มีการนำผล การศึกษา พลเมืองของสถาบันพระปกเกล้า ที่มีการจำแนกประเภทของพลเมืองที่ควรจะเป็น ของสำนักพลเมืองในประเทศไทย พิจารณาถึงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของ ประชาชนจากการศึกษาของ ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2554) ที่พบว่า สามารถ แบ่งคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ซึ่ง จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม และ จากการถามต่อเนื่องจากคุณสมบัติที่พึงประสงค์ทำให้สามารถสรุปถึงคุณสมบัติ ของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี หรือสภาพของความเป็นพลเมืองของประเทศ ไทยได้โดยคุณสมบัติ ของการเป็นพลเมืองที่มีการปฏิบัติจริง (Positive citizenship) พบว่าสามารถ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist) 2) ความเป็นพลเมือง ที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship) และ 3) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอริสราภาพความก้าวหน้า ทันสมัย (Modern / Liberal Progressive) ซึ่ง 2 แนวคิดสำคัญ ดังกล่าวจะนำมาซึ่งกรอบในการศึกษา พลเมืองในงานวิจัยชิ้นนี้ต่อไป

การวิเคราะห์ความเป็นพลเมือง การศึกษาพลเมืองโดยนักวิชาการทั้งไทย และต่างประเทศได้แบ่งการศึกษาพลเมืองในมิติที่หลากหลาย จากการทบทวน แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพลเมืองทั้งงานต่างประเทศและประเทศไทย พบว่า ความเป็นพลเมืองมีหลากหลายมิติ โดยมุมมองของนักวิชาการส่วนใหญ่ (Abowitz & Harnish, 2006: ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2554) ให้ความสำคัญกับมิติพลเมือง ในแง่ของการเมือง ซึ่งได้แก่ การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง พรรคการเมือง เปรียบเทียบพรรคการเมือง เป็นสมาชิกของ ชุมชนทางการเมือง รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย ซึ่งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทัศนะของ (Elliott, 2001) ได้กล่าวว่าความเป็นพลเมืองในมิติ ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง นั้นมีหลายระดับโดยเริ่มตั้งแต่ ระดับปัจเจก, ที่วัด สำนักพลเมืองจากการตระหนัก การรับรู้ในด้าน ความเข้าใจทางการเมือง สิทธิ

หน้าที่ของตนเอง, ระดับความสัมพันธ์ปัจเจก มีการวัดในระดับของ ความสัมพันธ์ การชักจูงเพื่อพุดคุยหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่างๆและการสร้างสิ่งร่วม, ระดับกลุ่มที่มีการวัดผลเมืองจากการสร้างเครือข่ายทางสังคม และการรวมกลุ่มทางการเมือง, ระดับสากลซึ่ง ศึกษาความเป็นพลเมืองในมิติของขบวนการทางสังคมในการเมืองระดับชาติ การเปรียบเทียบพรรคการเมืองระหว่างประเทศด้วย นอกจากนี้การศึกษาพลเมืองในมิติของทางการเมืองแล้วนั้น ในการศึกษาพลเมืองของสถาบันพระปกเกล้า พบว่า ในมิติของประเทศไทยได้มีการศึกษาพลเมือง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาพลเมืองที่ให้ ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม พลเมืองที่ให้ ความสำคัญกับชุมชนตนเอง และพลเมืองที่ให้ความอิสรภาพ และความก้าวหน้าทันสมัย ซึ่งเป็นการศึกษาพลเมืองระหว่างสังคมตะวันตกและสังคมตะวันออก จาก มิติ ของการศึกษาพลเมืองทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จะนำมาซึ่งกรอบในการศึกษา พลเมืองในครั้งนี้ต่อไป

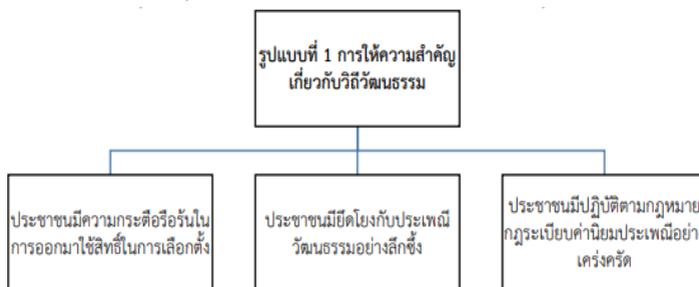
ผลการศึกษา

ในประเด็นแนวทางการขับเคลื่อนสำนักพลเมืองเพื่อให้ทุกคนมีจิตสำนึก หรือสำนึกพลเมือง จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า แนวทางในการขับเคลื่อน พลเมืองมีทั้งหมด 3 รูปแบบ หากนำผลการศึกษาในส่วนก่อนหน้านี้ จะทำได้สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการออกมาใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งซึ่งแสดงการรับรู้ถึงความเป็น หน้าที่พลเมืองของตนเองเป็นตัวชี้วัดความเป็น พลเมืองในระดับปัจเจกบุคคลได้ นอกจากนี้ยังพบว่าเยาวชนได้รับการปลูกฝังการเลือกตั้งตั้งแต่ภายใน โรงเรียนซึ่ง ถือเป็นการเรียนรู้ประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน ประชาชนมียึดโยงกับประเพณี วัฒนธรรมอย่าง ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชน รักษาอัตลักษณ์ของชุมชน สร้างแรงยึดเหนี่ยวเกาะเกี่ยวระหว่างกันระหว่างปัจเจก

บุคคลที่จะทำให้กลุ่มมีความเหนียวแน่นมากยิ่งขึ้น รวมไปถึง การที่ประชาชนมี
ปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบค่านิยมประเพณีอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นการสร้าง
บรรทัดฐานและวิถีปฏิบัติที่จะคอยรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ซึ่ง
มีทั้งในส่วนของกฎหมาย กฎชุมชนที่ชุมชนสร้างขึ้นจากความตกลงร่วมกัน รวมถึงการ
นำศาสนาเข้ามาช่วยในการกำกับทางศีลธรรมเพื่อให้ ประชาชนทุกคนได้อยู่กัน
อย่างเป็นธรรมไม่มีใครจะละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ภาพที่ 1 : รูปแบบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรม

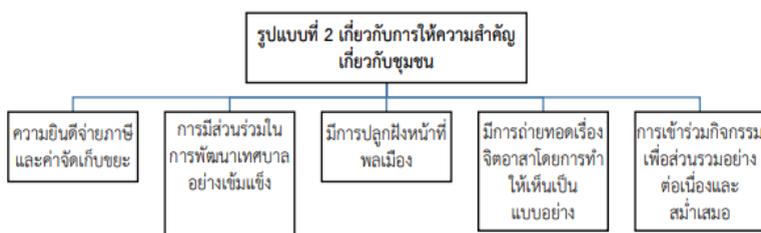

รูปแบบที่ 2 เกี่ยวกับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชน ในรูปแบบนี้จะ
พบว่า ประเด็นของการจัดเก็บภาษีรวมถึงค่าบริการอื่น ๆ ในกรณีนี้ คือ ค่าการ
จัดเก็บขยะ จะพบว่าประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ให้ความร่วมมืออย่างดีใน
การร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายของเทศบาล ซึ่งตนเองนั้นก็ได้รับประโยชน์ จากความ
เป็นระเบียบเรียบร้อยและสุขอนามัยที่ดีเช่นเดียวกัน ซึ่งแม้จะมีบางส่วนที่ยังยอม
จ่าย แต่ก็ถือเป็นส่วนน้อย หรือบางคนอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดเก็บ
ดังกล่าว แต่ภายหลังจากที่มีความรู้ ความ เข้าใจ และเห็นความสำคัญมาก
ขึ้นก็ทำให้ความยินดีจ่ายนั้นมากขึ้น เพราะเห็นถึงประโยชน์ที่ตนเองได้ ซึ่ง ใน
ประเด็นนี้สามารถที่จะส่งผลสืบเนื่องไปสู่การจ่ายภาษีในระดับประเทศต่อไป
ประเด็นของการจัดเก็บ ภาษีนี้ถือได้ว่าเป็นระดับของความสำนึกพลเมืองในระดับ

ปัจเจกบุคคลที่มีส่วนสำคัญ ในประเด็นต่อ คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลอย่างเข้มแข็ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีสำนึกในความเป็นพลเมืองทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับกลุ่มที่คนในชุมชนเข้ามาร่วมมือกัน พัฒนาเพราะการดำเนินการในลักษณะนี้คงไม่สามารถที่จะดำเนินการได้อย่างประสบความสำเร็จโดยคนใดคนหนึ่ง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่ม นอกจากนี้ยังสามารถเป็นสำนึกพลเมืองในระดับการเมือง ระดับรอง นั่นคือ จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือเป็นเครือข่ายทางสังคมที่เข้า มามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งสะท้อนถึงการมีบทบาทในการเมืองใน ระดับท้องถิ่นของประชาชนอย่างกระตือรือร้น ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยฝึกฝนประชาธิปไตยเพื่อขยายผลไปสู่ การเมืองในระดับที่สูงกว่าหรือการเมืองในประเทศต่อไป นอกจากนี้ จากการศึกษาจะพบว่าการปลูกฝังหน้าที่ของความเป็นพลเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับมีการ ถ่ายทอดเรื่องจิตอาสาโดยการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะ อาสาสมัครร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงาน ได้แสดงให้เห็นถึงความมีจิตอาสา การทำหน้าที่พลเมืองในการช่วยเหลือชุมชน และคนอื่น ๆ โดยผ่านการทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง ซึ่งเป็นวิธีการที่มีรูปแบบที่ 1 การให้ความสำคัญ เกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมประชาชนมีความกระตือรือร้นใน การออกมาใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง ประชาชนมียึดโยงกับประเพณี วัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ประชาชนมีปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ค่านิยมประเพณีอย่างเคร่งครัด ประสิทธิผลวิธีหนึ่งในการสร้างต้นแบบให้แก่คนรุ่นหลัง และผู้ที่เป็นต้นแบบในตอนนั้น ก็กล่าวว่าได้เห็น ต้นแบบในยุคก่อนหน้าตนเอง จึงได้ยึดถือนำมาปฏิบัติต่อ และ มีความหวังอย่างหนักแน่นว่าการประพฤติกรรมปฏิบัติของตนก็จะเป็ต้นแบบให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป ในประเด็นสุดท้ายของรูปแบบที่ 2 เกี่ยวกับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชนนั้น คือ จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าประชาชนในชุมชนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านประเพณีวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนา

เทศบาล รวมถึงการช่วยเหลือ ประชาชนคนอื่น ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนด้อยโอกาสโดยอาจจะมียุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน เช่น เป็น อาสาสมัครร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงาน อสม. หรือ อปพร. แต่ทั้งหมดล้วนต่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในชุมชน

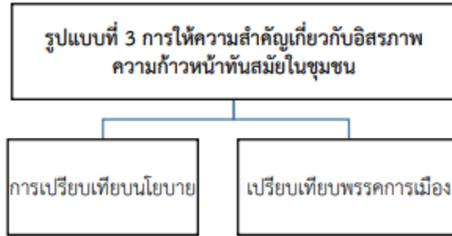
ภาพที่ 2 : รูปแบบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชน

รูปแบบสุดท้าย คือ รูปแบบที่ 3 การให้ความสำคัญเกี่ยวกับอภิสภาพ ความก้าวหน้าทันสมัยในชุมชนซึ่งเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง จากความเชื่อเดิมที่ว่า ถ้าประชาชนรักใคร่ชอบใคร หรือ ชอบพรรคไหน ก็จะตัดสินใจเลือกโดยไม่ได้ดูถึงสิ่งที่คนเหล่านั้นจะเข้ามาสร้างสรรค์หรือพัฒนาชุมชนของตน แต่จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ประชาชนมีความสามารถในการที่จะ เปรียบเทียบนโยบายทั้งของผู้สมัครรายบุคคลและของพรรคการเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นมากขึ้น แสวงหา ข้อมูลมากขึ้น เป็นการมองการณ์ไกลมากขึ้นว่า ใครจะเข้ามาสร้างความเจริญให้กับชุมชน รูปแบบที่ 2 เกี่ยวกับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชน ความยินดีจ่ายภาษี และค่าจัดเก็บขยะ การมีส่วนร่วมใน การพัฒนาเทศบาล อย่างเข้มแข็ง มีการปลูกฝังหน้าที่

พลเมือง มีการถ่ายทอดเรื่อง จิตอาสาโดยการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง การเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่วนรวมอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยสรุปในส่วนขององค์ความรู้ และการที่กำหนดแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิด ความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเป็นธรรมนั้น สามารถที่จะนำรูปแบบกระบวนการในความสำเร็จพลเมืองทั้ง 3 รูปแบบ คือ การให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรม การให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชน การให้ความสำคัญเกี่ยวกับอริยธรรมความก้าวหน้าทันสมัยในชุมชน มาใช้ในการกำหนดแนวทางทางการพัฒนาความเป็น พลเมืองให้เกิดความเข้มแข็ง โดยสร้างการบูรณาการแต่ละรูปแบบเข้าด้วย เพราะแต่ละรูปแบบมีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้แบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เช่น การสร้างความมีจิตอาสา อาจจะต้องผ่านกระบวนการการเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง หรือประชาชนที่เข้า มาเป็น อาสาสมัครร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงาน นั้นส่วนหนึ่งเป็นสำนึกระดับบุคคล แต่ส่วนหนึ่งก็ผ่านกระบวนการปลูกฝังค่านิยมที่เป็นการทำให้เห็นเป็นตัวอย่างอย่างไรก็ตาม การผูกโยงทางประเพณี วัฒนธรรมก็เป็นปัจจัยที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจของคนชุมชนให้เข้าหากัน เห็นใจซึ่งกันและกัน สร้างเป็น เครือข่ายทางสังคมที่มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลร่วมกับ โครงสร้างที่เป็นทางการของการเมือง เพื่อเป้าหมายสูงสุดแห่งผลประโยชน์ของชุมชน ส่วนรวมหรือก็คือผลประโยชน์สาธารณะนั่นเอง

ภาพที่ 3: รูปแบบการให้ความสำคัญกับอสรภาพความก้าวหน้าทันสมัยในชุมชน

กล่าวโดยสรุปแนวทางในการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ทั้ง 3 รูปแบบแสดงให้เห็นว่า ความเป็นพลเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของการศึกษาความเป็นพลเมืองไทยซึ่งมีทั้ง การให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชน และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับอสรภาพความก้าวหน้าทันสมัยในชุมชน

อภิปรายผล

จากการนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนสำนึกพลเมืองความเป็นพลเมืองของประชาชนในเทศบาลเมือง กาฬสินธุ์ รูปแบบและกระบวนการด้านสำนึกพลเมืองของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์ความรู้ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถนำไปสู่การ อภิปรายผลและวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชน เมื่อพิจารณาถึงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชนสอดคล้องกับการศึกษาของ ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ ที่พบว่า สามารถแบ่งคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง

ที่พึงประสงค์ซึ่ง จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม และจากการถามต่อเนื่องจากคุณสมบัติที่พึงประสงค์ทำให้สามารถสรุปถึงคุณสมบัติ ของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี หรือสภาพของความเป็นพลเมืองของประเทศไทยได้โดยคุณสมบัติ ของการเป็นพลเมืองที่มีการปฏิบัติจริง (Positive citizenship) พบว่าสามารถจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist) 2) ความเป็นพลเมือง ที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship) และ 3) ความเป็นพลเมืองที่ให้ ให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้า ทันสมัย (Modern / Liberal Progressive) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Thomas Hamprey Marshall ได้นิยามความเป็นพลเมืองไว้ ว่าเป็นสถานภาพของการเป็นสมาชิกของชุมชน ซึ่งผู้ที่ได้สิทธิของความเป็นพลเมืองจะมีความเท่าเทียมกัน ทั้งด้านสิทธิและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ (Marshall, 1950: 14) ในขณะที่ Bryan S. Turner ได้นิยามความเป็นพลเมืองในแบบเดียวกับ Marshall ไว้ โดยกำหนดว่าความเป็นพลเมืองคือชุดของการปฏิบัติ (Set of practices) ทางด้านกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งได้กำหนดบุคคลที่มีสิทธิ ได้รับสถานภาพของการเป็นสมาชิกของชุมชน โดย Anthony R. Brunello (1996: 189) สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist) มี องค์ประกอบย่อยได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ การเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม การปฏิบัติตาม กฎหมาย การปฏิบัติตามหลักศาสนา การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การเต็มใจที่จะเสียภาษี การ ทำงานแบบสุจริต ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้ 1) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รูปแบบความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมในเรื่องของ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การ

เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม ประเด็นการเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม ซึ่งการศึกษา ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ ได้แสดงให้เห็นว่าจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มของความ เป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม และความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship) ดังนั้น ในประเด็นของการเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวมจะนำไปสรุปในส่วนที่เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม 3) การปฏิบัติตามกฎหมาย คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมีในเรื่องของการปฏิบัติ ตามกฎหมายกฎระเบียบค่านิยม ประเพณีอย่างเคร่งครัดในเรื่องของกฎหมายกฎระเบียบนั้นประชาชนใน เขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จะยึดหลักกฎหมายค่อนข้างชัดเจน (4) การปฏิบัติตามหลัก ศาสนา ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมในส่วนของ การปฏิบัติ ตามหลักศาสนา การทำกิจกรรมทางศาสนานั้น ประชาชนได้มีการ เข้าวัดฟังธรรม เป็นประจำอยู่ แล้ว และยึดคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลัก โดยเฉพาะการยึด หลักธรรม สิบ 5 ข้อ (5) การเต็มใจที่จะเสียภาษีการเต็มใจที่จะเสียภาษี ในประเด็น นี้ การเสียภาษีหรือการจ่ายอื่นใด ที่เป็นผลมาจากกาได้รับประโยชน์จากบริการ ของเทศบาลนั้น ในส่วนของค่าการจัดเก็บขยะนั้น คนส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ยอมจ่าย คนที่ไม่จ่ายจะเป็นส่วนน้อย เพราะส่วนใหญ่คิดว่าเดือนหนึ่งมีประมาณ 30 วัน หาก จะจ่ายแค่ยี่สิบบาท ก็ไม่ได้ลำบากนัก ซึ่งต่อมากคนที่ไม่ยอมจ่ายก็หันมาจ่ายมากขึ้น แม้แต่ชาวบ้านที่ ยากจนก็ยังยินดีที่จะจ่าย

1.2 ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship) คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชนสอดคล้องกับการศึกษาของ ถวิลวดี บุรีกุล และ คณะ ในส่วนของความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship) จะประกอบด้วยประเด็นย่อย คือ เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม บริจาคโลหิต/เงิน/ สิ่งของ/แรงงาน และรักษาสีงแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/ แยกขยะ ผลจาก การศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้

1) การเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม กล่าวถึงความเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวมในกรณี ของประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์พบว่าค่อนข้างที่จะมีเข้มแข็ง โดยจากข้อมูลที่ได้นั้นจะเห็นได้ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในหลาย ๆ กรณี เช่น เมื่อเทศบาลจะออกไปทำแผนก็จะประชุม คณะกรรมการหอกระจายข่าวขึ้น เพื่อให้ประชาชนมาร่วมกันคิดว่าในชุมชนนั้นมีความต้องการอะไรบ้าง ชุมชนขาดอะไรบ้าง จะมีการจัดลำดับก่อนหลังหรือความสำคัญของโครงการไหนอย่างไร ซึ่งประชาชนก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ซึ่งเทศบาลก็จะดำเนินการเช่นนี้ทำแล้วก็เอาไปประชุมในแผน จัดลำดับ ความเร่งด่วน ออกมาเสนอ ซึ่งเป็นการทำงานที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมาก

2) การบริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน ในประเด็นของการร่วมบริจาคสิ่งต่าง ไม่ว่าจะเป็น บริจาคโลหิต เงิน สิ่งของ แรงงาน ประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้มีคุณสมบัติในข้อนี้เป็นอย่างดี เช่น ที่กล่าวว่า เวลาทำกิจกรรมบางกิจกรรมนั้นไม่ได้ใช้เงินของชุมชน แต่เป็นเงินที่ประชาชนร่วมด้วย ช่วยกัน ร่วมกันทำเองทั้งหมด เพราะชุมชนมีความเข้มแข็ง งานบุญงานประเพณีบางอย่างไม่มีเงินจาก หน่วยงานราชการ หรือเทศบาลก็อาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชน ใช้เงินของประชาชนเอง บางครั้งก็มีการเสียสละแรงกายแรงใจเข้ามาร่วมกันทำงาน เช่น การร่วมกันทำอาหารไปวัด แต่ละคนจะทำของตนเองแล้วนำไปรวมกัน

3) การรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ ประเด็นสุดท้ายของ ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน ในเรื่องรักษาสิ่งแวดล้อม ก็พบว่า ประชาชนในคุ้ม ช่วยกันทำความสะอาดความสะอาดต่างในชุมชนเพื่อป้องกันลูกน้ำยุงลาย การช่วยกันดูแล ความสะอาดของร่องน้ำเพื่อไม่ให้เน่าเหม็นและติดขัด การช่วยกันดูแลขยะของชุมชน เป็นต้น

1.3 ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอธิปไตยความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal Progressive) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองประการ

สุดท้ายที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของถวิลวดี บุรีกุล และ คณะ ได้ศึกษาไว้ก็คือ การให้ความสำคัญกับอภิสภาพ ความก้าวหน้า ทันสมัย โดยมีองค์ประกอบย่อย คือ การมีความสามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติ เป็นสมาชิกกลุ่ม / สมาคม / สหภาพ / ชมรม เป็นต้น และติดตามการทำงานของนักรการเมืองและ ข้าราชการ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่าประชาชนใน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีความสามารถในการเปรียบเทียบนโยบาย เปรียบเทียบพรรคการเมืองได้ ดังเช่นที่ กล่าวว่าการที่จะเลือก ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งนั้นจะต้องพิจารณาดูว่านโยบายของผู้สมัครคนนั้นเป็น อย่างไร หากนโยบายถูกใจก็พร้อมที่จะเลือกคนคนนั้น โดยจะแนวทางในการที่จะมาสร้างที่ จะมาพัฒนา ชุมชนว่าเป็นทางที่ดีหรือไม่อย่างไร หากชอบแนวของผู้สมัครคนใดก็ จะเลือกคนนั้น โดยประชาชนให้ ความเห็นว่าสำหรับตนเองแล้วต้องดูนโยบายก่อน เป็นหลัก รวมถึงจะต้องดูทั้งนโยบายพรรคและตัวบุคคล 87 ส่วนมากจะก็ต้องดีไป ด้วยกัน ไม่ใช่แค่คนดี แต่นโยบายไม่น่าสนใจก็ไม่เอา ก็คือเปลี่ยน นโยบายเป็น หลัก ก็นโยบายเป็นการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง เช่น นโยบาย 30 บาทรักษา ทุกโรค เริ่มต้น 30 บาท รักษาทุกโรค อันนี้ยกมือสุดๆเลย แล้วก็นโยบายราคาข้าว เอาประชาชนเป็นใหญ่ นโยบายต้องประชาชนเป็นใหญ่

2) สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ประเด็นต่อมา ของความเป็นพลเมืองที่ ให้ความสำคัญกับอภิสภาพความก้าวหน้า ทันสมัย คือ ความสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น ทางการเมือง โดยส่วนใหญ่ ประชาชนมีความสามารถในการวิเคราะห์ทางการเมือง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับกรท งานของฝ่ายการเมืองทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น สามารถ แสดงความ คิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ฝ่ายเมืองได้ดำเนินการ ซึ่ง

โดยทั่วไปจะมีการและเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบรรดาเพื่อน หรือญาติ หรือคนในครอบครัว ทั้งนี้ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษา ก็คือ หากเป็นการเมืองในระดับประเทศ ด้วยสภาวะปัจจุบันประชาชนมักจะไม่ค่อยอยากแสดงความคิดเห็น เพียงแต่อยากให้มีการเลือกตั้งขึ้นมาก่อน แต่หากเป็นการเมืองระดับท้องถิ่น ประชาชนมักจะแสดงความคิดเห็นได้อย่างดีอย่างเป็นรูปธรรมว่าใครทำงานเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ดีอย่างไร

3) การที่สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติในประเด็นเรื่องการเมืองระดับนานาชาตินั้น มี ประชาชนบางส่วนที่สามารถพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นนี้ได้ โดยสามารถยกตัวอย่างผู้นำในระดับนานาชาติที่ ตนเองชื่นชอบได้ อย่างเช่น ประชาชนบางคนมีความชื่นชอบของชาน ซูจี จากการที่เป็นคนที่ยึดมั่น ความคิดของตนเอง แม้จะถูกกักบริเวณอยู่หลายปี แต่ก็ยังยึดมั่นถือนมั่นความเชื่อของตนเอง ไม่ว่าใครจะว่า อย่างไรก็ตาม ผลสุดท้ายมันก็ประสบผลสำเร็จ เช่นเดียวกับบางคนเห็นว่าของชาน ซูจี เป็นผู้นำที่แกร่ง จนสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จ หรือที่ประชาชนบางคนได้ยกตัวอย่างการบริหารประเทศของ เยอรมัน ที่มองว่าผู้นำเยอรมันเป็นคนที่มีหัวคิดดี แล้วมาเปลี่ยนแปลงหลายเรื่อง เช่น สวัสดิการ และทำให้ติดตามอยู่เรื่อยเพราะเป็นคนที่เข้าใจผู้หญิงมากขึ้น ขณะที่บางคนบอกว่าชอบฮิลลารี คลินตัน เพราะว่า ฮิลลารีนั้นมีความสามารถสูง มีความรู้ สามารถเป็นผู้นำ เป็นต้นแบบในรัฐของตนเอง แล้วก็มามีบทบาทใน ระดับประเทศ และสามารถต่อสู้เพื่อที่จะก้าวมาเป็นผู้นำเพื่อที่จะสร้างสรรคประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า เหมือนที่สามิเป็นผู้นำที่คนรักทั่วประเทศ

4) การเป็นสมาชิกกลุ่ม / สมาคม / สหภาพ / ชมรม ในประเด็นสุดท้าย คือ การเป็นสมาชิก กลุ่ม สมาคม สหภาพ หรือชมรม ต่าง ๆ ประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีคุณสมบัติข้อนี้ที่ชัดเจน คือ มีการเข้าร่วมชมรมต่าง ๆ และบางคนได้เข้าร่วมมากกว่าหนึ่งชมรม เช่น ที่ประชาชนบางคนได้บอกได้ว่า เข้าร่วมชมรม เกษตรสตรี ชมรมบทบาทสตรี ชมรมผู้สูงอายุ กองทุนจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม

บทบาทสตรีนอกจากนี้ยังมี ชุมรมที่มีลักษณะของกลุ่มส่งเสริมอาชีพในชุมชน หรือ อาจจะเป็นชุมชนที่เกี่ยวข้อง กับการสงเคราะห์ต่าง ๆ ชุมรมสอดส่องดูแลผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะผู้ติดเชื้อ HIV กลุ่ม ดอกไม้เหลือง รวมถึงกลุ่มใน ลักษณะอื่น ๆ เช่น กองทุนวันละบาท ชุมรมนักดนตรี

5) ติดตามการทำงานของนักรการเมืองและข้าราชการ คุณสมบัติสุดท้าย ของความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอิสริภาพ ความก้าวหน้า ทันสมัย คือ ติดตามการท างานของนักรการเมืองและข้าราชการ ประชาชนในชุมชนเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ได้มีการติดตามการทำงานของนักรการเมืองและข้าราชการทั้งใน ฐานะที่เป็นประชาชนทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้จากการติดตามการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ทั้งใน ภาพรวมและโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะ และที่ชัดเจนมากขึ้น คือ ติดตามการ ท างานของนักรการเมืองและ ข้าราชการในบทบาทของการเป็น อาสาสมัครร่วมติดตามตรวจสอบการ บริหารงาน ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จากกาที่ อาสาสมัครร่วม ติดตามตรวจสอบการ บริหารงาน เป็นอาสาสมัครที่เข้ามาท างานด้วยความมีจิต อาสา และที่สำคัญ คือ การเป็นกลุ่มที่ได้รับการ ให้ความรู้ในการตรวจสอบภาค ประชาชนจากหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. จัดเวทีสำหรับการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องบทบาทหน้าที่ของ ประชาชน ตลอดจนระเบียบต่าง ๆ ซึ่งในการจัดเวทีการให้ความรู้ นั้น ควรทำเป็น เวทีระดับชุมชนในการส่งเสริมการให้ความรู้ของประชาชนในระดับเริ่มต้น และการ เข้าถึงข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดเวทีการให้ความรู้ แบบขนาดใหญ่

2. เพิ่ม/พัฒนาช่องทาง วิธีการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการรู้เท าทันข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ของประชาชนให้มากขึ้น แนวทางหนึ่งในการเสริมสร

างสำนึกพลเมืองก็คือ การจัดการกับระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในตัวของสงสาร ตัวสาร และผู้รับสาร

3. การส่งเสริมสำนึกของความเป็นพลเมืองอาจจะต้องมีการรวมกันใหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ดังนั้น จึงมีความน่าสนใจเกี่ยวกับโครงสร้าง และการดำเนินการความร่วมมือที่ควรจะเป็นของการพหุภาคีดังกล่าวเพื่อส่งเสริมสำนึกของความเป็นพลเมือง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ขอขอบพระคุณเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ที่ให้ความอนุเคราะห์เสมอมา ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่สละเวลาเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย และขอขอบคุณ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ที่สนับสนุนการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

กัตัญญู แก้วหานาม และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม (2560).การต่อต้านการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากอาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.) กรณีศึกษาเปรียบเทียบเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์กับเทศบาลเมืองบัวขาว. **วารสารการบริหารท้องถิ่น**, 10 (2), 17 – 43.

ถวิลวดี บุรีกุล และโรเบิร์ต ปี อัลบริทตัน. (2543). **ความต่อเนื่องของ**

ประชาธิปไตยในประเทศไทย: การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 2543.

ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการสมาคมรัฐศาสตร์

และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย 8-10 ธันวาคม 2543, นนทบุรี

: สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2547). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์การอิสระ**. นนทบุรี : สถาบัน พระปกเกล้า.

ถวิลวดีบุรีกุล. (2547). **แนวทางการประเมินการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ชุมชนในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น : สังเคราะห์จาก บทเรียน 3 กรณีศึกษาสภาพัฒนาหมู่บ้านหนองโก เครือข่ายป่าชุมชน ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน องค์กรชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า (สนับสนุนโดยสำนักงานโครงการพัฒนา แห่งสหประชาชาติ (UNDP).

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2551). **ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น(ภาคแรก)**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์ คบไฟ.

Abowitz, K. K., & Harnish, J., (2006). **Review of Educational Research**, 76 (4), 653-690.

Anthony R.Brunello. (1996). **Citizenship Rights and Responsibilities**. In **International Encyclopedia of Government and Politics 1**.

Bryan S. Turner (2007). **Citizenship studies: A general theory**. Pages 5-18

Elliott, A. (2002). **Psychoanalytic Theory an Introduction**. Durham: Duke University Press.

Marshall, T.H. (1950). **Citizenship and Social Class**. Cambridge : Cambridge University Press.

Translated Thai References

- Burikun,K., and Robert, B., Albrightton. (2000). **The Continuation of Democracy in Thailand: 2000 Senator Election**. In the Academic Conference of the Political Science and Public Administration of Thailand, 8-10 December 2000, Nonthaburi: King Prajadhipok Institute. 90
- Burikun, K. (2004). **People's political participation and opinions towards Government work and independent organizations**. Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.
- Burikun, K. (2004). (2004). **Guidelines for evaluating community participation in the context of Decentralization to Power: Synthesized from Lesson 3: A Case Study of Nong Ko Village Development Council, Upper Mae Ping Basin Community Forest Network Pattani Local Fishery Community Organization**. Bangkok: King Prajadhipok's Institute (Supported by the United Nations Development Program (UNDP).
- Chareonmuang, T. (2008). **Theory and concepts: local government and local management (first part)**. Bangkok: Torch Printing Project.
- Kaewhanam, K.,and Kaewhanam, P. (2060). Anti-Corruption in Local Administration Organizations as Learnt from Volunteer Examiners: A Comparative Case Study of Kalasin Town Municipality and Bua Khao Town Municipality . **Local Administration Journal**, 9 (3):17 – 43.